

School Based Assessment

ਸਕੂਲ ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਸਕੂਲ ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ

1. ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ
2. ਮਾਡਿਊਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
3. ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ
4. ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ: ਨੀਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
5. ਮੁਲਾਂਕਣ : ਕੀ ? , ਕਿਉਂ ? ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ?
6. ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ: ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ
7. ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ
 - ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ
 - ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ
 - ਲਿਖਤ ਟੈਸਟ
 - ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ
 - ਸਵੈ- ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਮੂਹ -ਮੁਲਾਂਕਣ (peer Assessment)
8. ਬੱਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ
9. ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ
10. ਕੇ.ਆਰ.ਪੀ ਲਈ ਕੰਮ

ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ:

ਇਸ ਮਾਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਈ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ । ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਡਿਊਲ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਵੇਂ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੁਧਾਰ ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਕਦਰੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਡਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਮਾਡਿਊਲ ਉਸ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਮਾਡਿਊਲ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬੱਚੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਸੀ.ਈ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ।

ਉਦੇਸ਼ :

ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਟੂਲ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮਾਡਿਊਲ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ।

- ਐੱਸ .ਬੀ. ਏ. ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ।
- ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕੀ, ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਨੂੰ ਤਰਕ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ।
- ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ।
- ਐਸ. ਬੀ. ਏ. ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਉਣ, ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ।

ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ :

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਵੱਲ ਦੇਖੋ:

Annual Result

S. No.	Subject	Grade of 4 th Formative Assessment	Grade of 2 nd Summative Assessment	Annual Result
1.	E	B2	B1	B2
2.	M	C1	B1	B2
3.	EVS	B2	B2	B2
4.	HPE	B2	B1	B2
5.	ACE	B1	B1	B1
6.	VELS	B2	B1	B2
7.	Year end Grade			B2

E- English M- Maths EVS- Environmental Studies HPE- Health and Physical Education
ACE- Art and Cultural Education WCE- Work and Computer Education VELs- Value Education and Life Skills

- ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਮਾਪੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ?
- ਕੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਬੱਚਾ ਸਿੱਖਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਅੰਤਰ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨਾਲ ਪਹਿਚਾਣੇ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ?
- ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਗ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
- ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਫੋਰਮੈਟਿਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸੁਮੇਟਿਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਵੇਂ ਅਲੱਗ ਹਨ ?
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅੰਕ ਜਾਂ ਗ੍ਰੇਡ ਦੇਣ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਲੇਬਲਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
- ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?

ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਲੱਗ- ਅਲੱਗ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗ੍ਰੇਡਜ਼ (ਅੰਕਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ) ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਅੰਤਰ ਕਿਉਂ ਹਨ ? ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸਿਆਂ ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਗਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਏ ਗਰੇਡ, ਬੀ ਗਰੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਕਸਰ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਡਰਾਉਣੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ

- ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਕੀ ਮਕਸਦ ਹੈ ?
- ਇਹ ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਅਲੱਗ ਹੈ ?
- ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ?

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਸ਼ੱਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪੜਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ।

ਮੁਲਾਂਕਣ : ਕੀ, ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ?

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕੀ, ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਆਓ ਇਸ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ:

- ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕੀ ਮਾਪਦੰਡ ਹਨ ?
- ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਕਸਦ ਹੈ ?

ਇਹ ਉਪਭਾਗ ਮਾਪਦੰਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਕਿਵੇਂ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ : ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਜੋ ਕਿ ਮੈਕਰੋ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਕੱਮਲ ਕੋਰਸ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਸਰਵੇਖਣ ਕੁਝ ਐਮ .ਸੀ .ਕਿਊਜ਼ (ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ) ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ । ਯੋਗਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਰਕ ਦੇ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ। ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਰ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ,ਹਰੇਕ ਜਮਾਤ ਲਈ ਕੇਵਲ ਅਲੱਗ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ/ ਸਟੇਟ/ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਬਾਰੇ ਬਲਕਿ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਮਾਪੇ/ਪਾਲਕ ,ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, (ਐਸ.ਐਮ.ਸੀ.) ਮੈਂਬਰ ,ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸਿੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਮਕਸਦ:

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ :

ਮੁਲਾਂਕਣ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਅਖੰਡ ਭਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਭੜਕਣ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਬਹੁ -ਪੱਖੀ ਸੁਝਾਅ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ :ਜਾਣਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ(ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ), ਮੁਹਾਰਤ (ਹੁਨਰ) ਦਿਲਚਸਪੀ, ਰਵੱਈਆ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ,ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਗੌਰ ਕਰਨਾ, ਅਵਲੋਕਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੀਡਬੈਕ ਲੈਣ ਅਤੇ ਦੇਣ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

- ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਨਾਜ਼ੁਕਤਾ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ, ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿੱਖਣ ਵਜੋਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਬੈਂਚ ਮਾਰਕ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਹਾਰਤ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ) ਜੋ ਕਿ ਪਛਾਣੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਮੰਤਵ ਜਾਂ ਟੀਚੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਜੋਂ ਵਿਆਪਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਵਿਸ਼ਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਮਹਾਰਤ, ਦਿਲਚਸਪੀ, ਰਵੱਈਆ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਕੋਲੀਸਟਿਕ ਅਤੇ ਨਾਨ ਸਕੋਲੀਸਟਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।
- ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਸ਼ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ/ ਸਮੂਹ/ ਸਵੈ ਜਾਂ ਸਾਥੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ/ਲੌਗਬੁੱਕ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਨੋਟਬੁੱਕ/ ਵਰਕਸ਼ੀਟ/ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ) ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਅਰਥਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਉਦੇਸ਼ਾਂ, ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਪੈਡਾਗੋਜੀਕਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ ਤਾਂ ਜੋ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਇੱਛਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖੋ :

ਆਓ ਸੋਚੀਏ/ ਵੇਖੀਏ :

- ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਸਟੇਟ/ ਯੂਟੀ/ ਦੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ/ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ?
- ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ/ਥੀਮ ਨੂੰ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਯੋਜਨਾਵਾਂ :

ਅਸੀਂ ਪਛਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਕੀ ਯਾਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ? ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ? ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਪਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਸਿੱਖਣ' ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ/ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ,ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੋਕਿ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ ,ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਜੋ ਕਿ ਢੰਗ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 'ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਤੇ 'ਹੱਥ ਤੌਰ ਤੇ' ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਮੁਖੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਨਾ ਧਮਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਈ .ਵੀ. ਐੱਸ. ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀਏ :

ਇਕੱਤਰਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਈ. ਵੀ. ਐੱਸ. ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ,ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਕਦਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲੋਂ ਥੀਮ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ 'ਪਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਭੋਜਨ' ਥੀਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਈ. ਵੀ. ਐੱਸ. ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ,ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੇ ਕਿ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ (ਬੀਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੇ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਤ /ਸਕੂਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਰਕ, ਤਜਰਬੇ /ਪ੍ਰਯੋਗ ,ਕੰਮ, ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖਤ ਟੈਸਟਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਮਿਆਦ ਅੰਤ ਜਾਂ ਤਿਮਾਹੀ ਅੰਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ , ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਬਹੁਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਾਪਦੰਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ।

ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ :

ਸਮੂਹ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਪਿਛਲੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਦੌਰੇ, ਸਰਵੇਖਣ, ਕਲਾ ਦੇ ਕੰਮ (ਜਿਵੇਂ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣਾ, ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਉਣਾ), ਪ੍ਰਯੋਗ, ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਆਦਿ ਸਮੂਹ ਕੰਮ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਓ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈਏ:

ਸਰਵੇਖਣ :

ਕੁਦਰਤੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹਵਾਦਾਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵੱਖਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਗੁਰਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ :

ਗਰੁੱਪ 1: ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਉਪਲੱਬਥਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ।

ਗਰੁੱਪ 2: ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ।

ਗਰੁੱਪ 3: ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ।

ਗਰੁੱਪ 4: ਵੱਖਰੀ ਸਮਰੱਥਾ (ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਰੱਥਾ) ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ।

ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ, ਸੁਝਾਅ ਲੈਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਗਰੁੱਪ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਗਰੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਨ:

ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ :

ਕੁਦਰਤੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਆਡਿਟ :

- ਕੀ ਉੱਥੇ ਲੋੜੀਂਦੀ (ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ) ਵਿੱਚ ਖਿੜਕੀਆਂ ਹਨ ?
- ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ੋਨ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ?
- ਕੀ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਬਾਹੀ ਸਾਫ਼ ਹਨ ?
- ਕੀ ਖਿੜਕੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੱਬੇ) ਨਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਨ ?
- ਕੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੁਝ ਰੁੱਖ ਜਾਂ ਵੇਲ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ?
- ਕੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੇਂਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ?
- ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬਨਾਵਟੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ?
- ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਪੁਆਇੰਟ ਹਨ ?
- ਕੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ?

Ventilation Audit

- ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਦਾਰੀ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸੇਮੇ ਹਨ ?
- ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦਰਵਾਜ਼ੇ / ਖਿੜਕੀਆਂ / ਰੋਸ਼ਨਦਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

- ਕੀ ਉਹ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ?
- ਕੀ ਹਵਾ ਦੇ ਆਣ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ?
- ਦਰਵਾਜ਼ੇ /ਖਿੜਕੀਆਂ /ਰੌਸ਼ਨਦਾਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ?

ਕੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਇੱਕੋ ਕੰਧ ਤੇ ਹਨ ?

ਕੀ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ /ਰੌਸ਼ਨਦਾਨ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ ?

ਕੀ ਰੌਸ਼ਨਦਾਨ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਛੱਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹਨ ?

ਸਫਾਈ ਦਾ ਆਡਿਟ :

- ਕਲਾਸ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
- ਕਲਾਸ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
- ਕੀ ਕਮਰੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਗਿੱਲੇ ਜਾਂ ਦਾਗੀ ਹਨ ?
- ਕੀ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਸਟਬਿਨ ਹਨ ?
- ਕੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੂੜਾ ਹੈ ?

ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਡਿਟ :

- ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਸਟਾਫ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਹਨ ?
- ਜੇਕਰ ਹਾਂ ,ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਕੀ ਖਾਸ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਹਨ ?
- ਕੀ ਉਚਿਤ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ?
- ਕੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਹਨ ?
- ਕੀ ਰੈਂਪ ਨਾ ਤਿਲਸਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਬਣੇ ਹਨ ?
- ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਢਲਾਣ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਰਸੀ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੈ ?
- ਕੀ ਉੱਥੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀਆਂ ਲਈ ਪਖਾਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ?

- ਕੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਫਰਸ਼ ਅਤੇ ਫਰਨੀਚਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉੱਚਿਤ ਹੈ ?

ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮੌਕੇ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ,ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਨ :

ਸੋਚੋ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰੋ :

- ਕਲਾਸ ਰੂਮ (ਕਲਾਸ ਦੇ ਕਮਰੇ)ਸਾਫ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ?ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੁਝਾਉਂਦੇ ਹੋ ?
 - ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹਵਾਦਾਰੀ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ?
 - ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਕੂਲ ਕਿਵੇਂ ਦੇਸਤਾਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਚਿਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸੋਚੋ ।
- ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਸੋਚੋ ,(ਚੁਣੋ) ਜਿਸ ਨਾਲ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ।
 - ਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ? ਪਤਾ ਕਰੋ:
 - ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ?

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਅੱਗੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤਿੰਨ ਬਿੰਦੂ ਸਕੇਲ (ਥ੍ਰੀ ਪੁਆਇੰਟ ਸਕੇਲ) ਉੱਤੇ ਰੁਬਰਿਕ ਵਰਤ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਪਦੰਡ	ਪੱਧਰ 1	ਪੱਧਰ 2	ਪੱਧਰ 3
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ	ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਦਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜਤਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ।	ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਦਲਦਾ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਡਾਟਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ	ਜਵਾਬ/ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।	ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ	ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕੁਝ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	ਉਚਿਤ ਮਤਲਬ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣਾ	ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਨਿਸਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ	ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਵਿਆਪਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਤਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਕ ਪੂਰਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ	ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।	ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

level 1 ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

level 2 ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਬੱਚਾ ਸਹੀ ਫੀਡਬੈਕ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

level 3 ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਬੱਚਾ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਮੂਹ (ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀਆਂ) ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਢੰਗ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਦਿਨ ਜਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ :

- ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ /ਘਰ/ਆਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ।

- ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਆਮ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸਦਾ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੰਦਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰੋ । ਉਸਦੇ ਆਮ ਕਾਰਣ ਪਤਾ ਕਰੋ ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ :

- ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋ?
- ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਹਾਰਤ ਅਤੇ ਵਖਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
- ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਵਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਤਿਆਰ ਕਰੋ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਵ ਵੀ ਪਛਾਣੋ ।

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ:

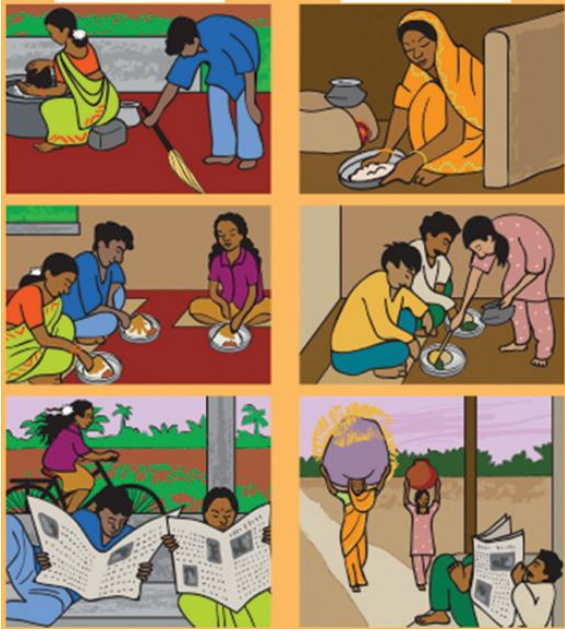
ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟੈਸਟ (ਲਿਖਤ/ਜ਼ੁਬਾਨੀ) ,ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਲਿਖਤ(ਲੇਖ, ਕਹਾਣੀ ,ਕਵਿਤਾ) ਤਸਵੀਰ, ਪੜ੍ਹਨਾ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨੇ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ,ਡਰਾਇੰਗ, ਅਤੇ ਕਰਾਫਟ ਦਾ ਕੰਮ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮੌਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ । ਫਿਰ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਤਰਜੀਹ (ਚੋਣ) ਰਵਾਇਤੀ ਜਮਾਤ/ ਸਕੂਲ/ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲਿਖਤ ਟੈਸਟ, (ਪ੍ਰਸ਼ਨ- ਉੱਤਰ)ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅਸੀਂ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਵਿਕਲਪ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤ ਟੈਕਸ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਟੂਲ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸਹੀ ਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਰਤ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ :

ਕੀ ਰਵਾਇਤੀ ਲਿਖਤ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ, (ਹੁਨਰ ਤੇ ਸੁਭਾਅ) ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ?

- ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕੁਝ ਢੰਗ ਚੁਣੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੋ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਬੌਧਾਰਥਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਾਈਕੋਮੋਟਰਿਕ ਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਸੀਂ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ। ਹੇਠਾਂ ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਈ.ਜੀ.ਐੱਸ .ਲੁਕਿੰਗ ਅਰਾਊਂਡ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਭਿਆਸ ਹਨ।
- ਆਪਣੀ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤੇ ਵਰਤ ਕੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾਓ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਤਣੇ ਅਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਮਲਕੇ ਲਓ, ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ। ਕਿੰਨਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਦਿੱਤੇ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੱਲਕੇ ਲੈਣੇ ਐੱਖੇ ਸਨ ਤੇ ਕਿਉਂ ?
- ਆਪਣੇ ਆਲੇ -ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ, ਕਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਹਨ ?
- ਕੁਝ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਸੁਣੇ ਹਨ ਪਰ ਕਦੇ ਦੇਖੇ ਨਹੀਂ।
- ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕਰੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕੀ ਖਾਸ ਨਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੋਗੇ ?
- ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਪੌਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ?
- ਦੱਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ ਕੀ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- ਘਰ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਪੀਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਦਿਓ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਣ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕੀਂ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ? ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ?

- ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ:

	ਇਹ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	
ਕੰਮ	ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ	ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ
ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ		
ਬਰਤਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ		

ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨਾ	
ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਲਿਆਉਣਾ	
ਪਾਣੀ ਭਰਨਾ	

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਹੋ? ਕਿਹੜੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ? ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਿਮਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਪੌਦਾ ਆਧਾਰਿਤ ਦਵਾਈ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ? ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ :

- ਚੇਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ
- ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- ਖਾਂਸੀ ਜਾਂ ਜੁਕਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- ਦੰਦ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਆਓ ਸੋਚੀਏ :

- ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਲਿਖਤ ਟੈਸਟ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- ਜੁਬਾਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਕੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- ਕੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਹਨ ਜੋ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਜੁਬਾਨੀ ਟੈਸਟ ਨੰਬਰਵਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਯੋਜਨਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ?
- ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ,ਸਥਾਨਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਿਖਾਓ ।
- ਤਿਮਾਹੀ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਅੰਤ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਟੈਸਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰੋ ।

ਬੱਚੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਪਾਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਜਵਾਬ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਲੋਤਾ ਜਵਾਬ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਐੱਸ.ਬੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਅਸਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈੱਟ ਜਵਾਬ ਨਾਲ

ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਆਪਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣਗੇ ,ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਆਪਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਯਾਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ।

A.1 ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

A.2 ਦੋ ਪਹੀਆ ਤਿੰਨ ਪਹੀਆ ਅਤੇ ਚਾਰ ਪਹੀਆ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

B.1 ਇੱਕ ਰੁੱਖ (ਦਰੱਖਤ) ਥੱਲੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਓ। ਉਹਨਾਂ ਜਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਜੋ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

- ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਤੇ
- ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ
- ਤਣੇ ਤੇ
- ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ
- ਦਰੱਖਤ/ ਰੁੱਖ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ

B.2 ਜਿਹੜੇ ਜਾਨਵਰ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ

- ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਈ ਦੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

C.2 ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ :

- ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ?

ੳ) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋਗੇ ? ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ ਕੁਝ ਨਾ ਖਾਓ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਅ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਗੁਆਚੇ ਹੋ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ? ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ

ੲ) ਮੰਨ ਲਓ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਹੋ ,ਤੁਸੀਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ ? ਤੁਸੀਂ ਉੱਤੇ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ?

ਤੁਹਾਡਾ ਉੱਤੇ ਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸਰੋਤ ਹੈ । ਪਰ ਖੇਤਰੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਤਾਬਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ :

- ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ , ਇਹ ਇੱਕ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ- ਅਲੱਗ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ 2A ਅਤੇ 2B ਵਜੋਂ ਸੋਧਿਆ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ1 (a) ਕੱਚੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਅੰਬਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ1(b) ਕੱਚੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਕੇਲਿਆਂ , ਨਾਰੀਅਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ2(a) ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ?

- 1) ਪਾਪੜ
- 2) ਵੜੀਆਂ
- 3) ਚਿੱਕੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2(b) ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ?

- 1) ਖਕੜਾ
- 2) ਥੋਪਲਾ
- 3) ਡੋਕਲਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ (ਬੈਂਕ) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਲਿਖਤ ਟੈਸਟ :

ਲਿਖਿਤ ਲਿਸਟ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਪਰ ਪੈਂਸਲ ਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੈਸਟ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੇਪਰ ਪੈਨਸਿਲ ਟੈਸਟ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕ ਰੱਟਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਯੋਗਤਾ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਗਣਿਤ, ਈ. ਵੀ.ਐੱਸ. ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ

ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਅਨੈਕਸਰ-2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ,ਸਮੱਸਿਆ ਰੋਕਣ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੋਂ ਸਮਝ, ਮੈਟਾ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ ।

ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ :

ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਸਵੈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਨਿਰੀਖਣ ਵਰਕਸ਼ੀਟ, ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਲਿਖਤ, ਡਰਾਇੰਗ, ਕੰਮ ਟੈਸਟ, ਕ੍ਰਾਫਟ ਦਾ ਕੰਮ, ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ (ਜਿਵੇਂ ਬੀਜ, ਪੱਤੇ, ਸਟੈਪਾਂ, ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਐਲਬੰਮ), ਹਿੱਤ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਆਦਿ। ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅੰਤਰਕਾਲ ਬਾਅਦ ਤਿਆਗੀ, ਛੁਮਾਹੀ, ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਅੰਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸੁਝਾਅ ਅਨੁਕੂਲ ਫੀਡਬੈਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਮਾਪਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੀਡਬੈਕ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਸਵੈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਮੁਲਾਂਕਣ :

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ । ਆਪਣਾ ਜਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਮੈਟਾ ਗਿਆਨ (ਸਿੱਖਣ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣਾ) , ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਬਪੱਖੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦਾ ਹੈ । ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ

1. ਮੈਂ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੌਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ
2. ਮੈਂ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ
3. ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
4. ਮੈਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗਿਆ
5. ਮੈਂ ਜਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
6. ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੀ ਗਰੇਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

ਬੱਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ :

ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਨਾਂ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰੇ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫੀਡਬੈਕ ਦੇਣ ਦੇਵੇ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਵੇਖੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ । ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜਨਰਲ ਜਾਂ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ

ਸਕੂਲ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨਾ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਉਦਾਹਰਨ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ 'ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼' ਦੇ ਥੀਮ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਮਕਸਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣਗੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੋਧਣਗੇ ਉਦਾਹਰਨ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਈ. ਵੀ. ਐੱਸ. ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ (ਵਿਚਾਰੀਏ):

ਤੁਸੀਂ ਈ. ਵੀ. ਐੱਸ. ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ?

- ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦਗਾਰ ਹਨ ?
- ਇਹ ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਈ.ਵੀ.ਐੱਸ. ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ:
- ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ,ਪੌਦਿਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਖਾਣਾ ਪਾਣੀ, ਯਾਤਰਾ, ਆਵਾਸ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ।
- ਨੇੜਲੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਉਤਸੁਖਤਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਪੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ।

- ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ / ਮੁਹਾਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਚਰਚਾ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ।
- ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਧਨਾਂ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।
- ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਾਨ/ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸਾਮਾਨਤਾ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਾਫ ਅਤੇ ਇੱਜਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ।
- ਇਹ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਉਮੀਦਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤਸਵੀਰ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇਖਣ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਕਲਾਸ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਡਾਗੋਜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮੁਹਾਰਤ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਹੋਏ ਪੈਡਾਗੋਜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਕੰਮ/ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਮਿਲਿਤ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲਿੱਕਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਲਿੱਕਲਈ ਨੇ ਪਛਾਣਿਆ ਕਿ ਪਾਠ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਉਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ:
 - ਵੱਖ- ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਉਗਾਓ ,
 - ਤਣੇ ਦਾ ਆਕਾਰ, ।
 - ਰੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ।
 - ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ।
 - ਪੌਦਿਆਂ ਵਾਢੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿਉਹਾਰ।
 - ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।
 - ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ।

- ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਆਕਾਰ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ, ਰੰਗ, ਮਹਿਕ।
- ਪੂਰਵ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ ।
- ਪੂਰਵ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ।
- ਆਲੇ -ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ।
- ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣਾ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ(ਵਿਚਾਰੀਏ):

- ਕੁਝ ਪੈਡਾਗੋਜੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੱਸੋ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਇਹ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ(ਐੱਨ. ਸੀ .ਐੱਫ. 2005 ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ) ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪਾਰ ਦੇ ਟੈਕਸਟ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਨਾਲ।
- ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ?
- ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ?
- ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟੇਟ/ ਯੂਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਅਲੱਗ ਹਨ ?

ਕੇ ਆਰ ਪੀ ਲਈ ਕੰਮ:

1. ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਡਰ ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ।
2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ।

3. ਅਸੀਂ CWSN ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਮਿਲਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ .ਐੱਸ. ਐਨ. ਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰੋ।
4. ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰ (ਕਲੱਸਟਰ, ਬਲਾਕ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਪੱਧਰ ਤੇ) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਸਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ?
5. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਂ ਯੂਨਿਟ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਟੇਟ /ਯੂਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਪਾਠ ਪਛਾਣੋ । ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਓ

suggested readings

.....

.....

.....

.....

.....

Annexure-1 :

ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ

ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣਾ

ਇਸ ਪਾਠ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਲਿੱਕਲਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੇਮਚਾ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ, ਪੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਲਿਕਲਈ ਇਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਸੀ ਕਿ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਲਿਕਲਈ (ਅਧਿਆਪਕ) ਤੁਸੀਂ ਪੌਦੇ ਕਿੱਥੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ?

ਮਿਲਾ:ਪਾਰਕ, ਬਾਗ, ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ

ਥਾਜਾ: ਮੈਮ, ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਨ?

ਗੁਣ :ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਾ ਦੇ ਘਰ ਗਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਦੇਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇਖੇ।

ਲਿਕਲਈ : ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਪੌਦੇ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ?

ਜਟੋਮਬਾ: ਬਾਂਸ, ਕੇਲਾ, ਅੰਬ, ਮੈਰੀਗੋਲਡ, ਪਪੀਤਾ ,ਬੈਂਗਨ, ਚੀਨ ਉੱਠਿਆ, ਨਿੰਬੂ /ਕੀਨੂੰ ਦਾ ਪੌਦਾ ਆਦਿ।

ਲਿਕਲਈ: ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਦਿੱਖਦੇ ਹਨ?

ਮਾਣਜਾ : ਨਹੀਂ ਮੈਮ ਉਹ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੰਮੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ।

ਲਿਕਲਈ: ਚੰਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਪੌਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ?

ਪਿੰਕੀ: ਮੈਮ, ਅਸੀਂ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਘੁਣ: ਮੈਂ ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਵੀ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ।

ਕੇਕੂ :ਕੁਝ ਪੌਦਿਆਂ ਤੇ ਫੁੱਲ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਲਿਕਲਈ: ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੌਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਚੌਬੀ :ਸਾਨੂੰ ਕੇਲਾ, ਸੇਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਫਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਬਾਲਾ :ਸਾਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ।

ਸੈਮ: ਮੈਮ ਮਧੂ ਮੱਖੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਲਿਕਲਈ: ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ?

ਸੈਮ: ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਧੂ ਮੱਖੀਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੂਸ ਪੀਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਭੜਕੇ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਪਿੰਕੀ: ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਕੇਕੂ : ਸੈਮ, ਮੈਂ ਟੀਵੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੌਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਕੇਵਲ ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਸੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਚਰਚਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਭਾਗ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦੱਸਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਲਿਕਲਈ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜੇ ਅੱਗੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਵਾਉਣ /ਦੇਣ ਦਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਸਨ । ਉਸਨੇ ਇਸ ਪਾਠ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਵੱਖ -ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੀ, ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ

ਆਓ ਸੋਚੀਏ (ਵਿਚਾਰੀਏ):

- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ :

ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕੈਂਪ ਜਿਵੇਂ ਬਾਗ, ਪਾਰਕਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਚਰਚਾ ਦੇ ਕੁਝ ਬਿੰਦੂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਨ :

- ਦੌਰਾ ਕੀਤੇ ਪਾਰਕ /ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

- ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ
- ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਆਦਿ
- ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
- ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਉੱਗਣ ਦੀ ਰੁੱਤ ।

ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤਜਰਬੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਛੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਸਕੂਲ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਪਲੱਬਧਤਾ , ਮੌਸਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਲਝਣਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ 2-3 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਨੋਟ: ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਚੋਣ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ , ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਪਲੱਬਧਤਾ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਈ. ਵੀ. ਐੱਸ. ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਬਾਗ਼ , ਪਾਰਕ, ਸਕੂਲ ਕੈਂਪਸ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ , ਪੈਨਸਿਲ, ਰੰਗ, ਧਾਗਾ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਭੋਜਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ।

ਦੌਰੇ ਲਈ ਜਾਣਾ :

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਲਿਆਂਦਾ ।

ਲਿਕਲਈ: ਕੀ ਸਾਰੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਆਕਾਰ ਹੈ ?

ਬੱਚੇ :ਨਹੀਂ ਮੈਮ ਕੁਝ ਲੰਮੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ।

ਲਿਕਲਈ: ਤੁਸੀਂ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ?

ਮੇਮਚਾ :ਮੈਮ ਪੱਤੇ ਹਰੇ ਹਨ ਪਰ ਦੰਦੀ ਭੂਰੀ ਹੈ (ਤਣੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ)

ਲਿਕਲਈ: ਇਹ ਦੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪੌਦੇ ਦਾ ਤਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਪਤਲੀ ਜਾਂ ਸੰਘਣੀ ਹੈ?

ਸੈਮ : ਮੈਮ ਇਹ ਸੰਘਣੀ ਹੈ ।

ਲਿਕਲਈ :ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ?

ਸੈਮ: ਮੈਮ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਹਾਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਫੜਨ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।

ਲਿਕਲਈ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੈਮ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ?

ਬੱਚੇ :ਹਾਂ ਜੀ, ਮੈਮ।

ਚੌਬੀ :ਮੈਮ, ਮੈਂ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਲ, ਪੀਲਾ ਅਤੇ ਜਾਮਣੀ ਰੰਗ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਲਿਕਲਈ: ਹਾਂ ਜੀ ,ਕੀ ਸਾਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਆਕਾਰ ਹੈ ?

ਸੰਯੋਬਾ :ਮੈਮ ਕੁੱਝ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਕੁਝ ਅਲੱਗ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਇੱਛਿਤ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ,ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿੱਤੇ।

- ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਵਰਕਸ਼ੀਟ ਵੰਡੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਟੇਬਲ ਹੈ ।

- ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਪੌਦੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ।
- ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੌਦੇ ਦੇ ਪੱਤੇ ਜਾਂ ਫੁੱਲ ਨਾ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗਿਰੇ ਹੋਏਆਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ।
- ਪੂਰਵ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਹਾਂ ਲੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਗਤੀਵਿਧੀ 1

ਲੜੀ ਨੰ:	ਪੌਦੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਤਾਣਾ	ਤਣੇ ਦਾ ਰੰਗ
1	ਬਾਂਸ	ਸੰਘਣਾ	ਪਤਲਾ ਹਲਕਾ ਰੰਗ
2			

ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਫੀਡਬੈਕ

ਲਿਕਲਈ ਹਰ ਪਾਸੇ ਘੁੰਮਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ।

- ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ।
- ਉਸ ਨੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ।
- ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ।
- ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਮਚਾ ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਬੱਚੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਘਣਾ ਜਾਂ ਪਤਲਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਚੌਬੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਮਾਨ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਧਾਗੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ।
- ਉਸ ਨੇ ਬਾਲਾ, ਥਾਜਾ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤਰੀਕਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਵਧੀਆ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ?

- ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ (ਵਿਚਾਰੀਏ)

- ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਪੂਰਵ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ?
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਲਿਖਦੇ ਹੋ?
- ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਫੀਡਬੈਕ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਦੇ ਹੋ ?
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹੋ ? ਕਿਵੇਂ ?

ਗਤੀਵਿਧੀ 2

ਲੜੀ ਨੰ:	ਪੌਦੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਤਣੇ ਦੀ ਸੱਤਾ	
1	ਹੇਕਰੂ(ਆਮਲਾ)	ਰੁੱਖੀ	ਫਲੇਨ
2	ਕੋਬਿਲਾ		

ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਫੀਡਬੈਕ (ਸਕੈਫੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣਾ)

ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਗੁਰੁੱਪਾਂ /ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਸਤਹ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੁੱਖੀ ਜਾਂ ਪਲੇਨ ਸਤਹ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਜਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੈਨਸਿਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਦੀ ਸਤਹ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਲੇਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦਾ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਲਤ /ਜਵਾਬ ਉੱਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ

‘ਗਲਤ ਜਵਾਬ’ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਛਣ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਨਾਜ਼ੁਕਤਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਦੇ ਹਨ ।

ਗਤੀਵਿਧੀ:3

ਉਸ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਛੂਹਣ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਤਣਾ ਨਰਮ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਸਖਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਾਰੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਗੇ ਉਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸਖਤ ਜਾਂ ਨਰਮ ਇੱਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਬਾਅ ਸਕੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਹਥੇਲੀ ਦੀ ਚਮੜੀ । ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਬਾਈ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਦੰਦ, ਨਹੂੰ ।

ਲੜੀ ਨੰ:	ਪੌਦੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਤਣੇ ਦੀ ਸਤਹ	
1	ਹੇਕਰੂ(ਆਮਲਾ)	ਨਰਮ	ਸਖਤ
2	ਕੋਬਿਲਾ		

ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਫੀਡਬੈਕ :

ਸੰਜੋਬਾ ਪਲੇਨ ਅਤੇ ਨਰਮ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਫਿਰ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਕੜ ਦਾ ਤਣਾਅ ਛੂਆ ਕੇ ਜੋ ਕਿ ਪਲੇਨ ਸੀ ਪਰ ਨਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਗਣ ਦਾ ਤਣਾ ਜੋ ਕਿ ਨਰਮ ਸੀ ਪਰ ਪਲੇਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

ਗਤੀਵਿਧੀ 4 :

ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਣੇ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪੁੱਛਿਆ । ਵਿਨਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ , “ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰਗੜ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹਾਂ । ” ਮੁਕਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਦਰੱਖਤ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵੀ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ” ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਠੀਕ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਤਣੇ ਦੀ ਛਾਪ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਦਿੱਤਾ ।

ਫੀਡਬੈਕ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ :

- ਲਿਕਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ ਤੇ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਛਾਪ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਪਕੜ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਗੜ ਰਹੇ ਸਨ ।
- ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਚੌਬੀ ਤੇ ਕੇਕੂ ਨੇ ਰੰਗ ਰਗੜਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਾਂਸ ਦੇ ਤਣੇ ਅਤੇ ਘਾਹ ਦੀ ਛਾਪ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ । ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਮ ਤਣੇ ਦੀ ਛਾਪ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਬਾਂਸ ਦੇ ਤਣੇ ਅਤੇ ਘਾਹ ਨੇ ਸਾਫ ਛਾਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਦਕਿ ਨੀਮ ਦੇ ਤਣੇ ਨੇ ਦਿੱਤੀ । ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਂਸ ਦਾ ਤਣਾ ਅਤੇ ਘਾਹ ਦੀ ਪਲੇਨ ਸਤਹ ਹੈ ਜਦਕਿ ਨੀਮ ਦਾ ਤਣਾ ਰੁੱਖਾ ਹੈ।”

ਆਓ ਸੋਚੀਏ (ਵਿਚਾਰੀਏ):

- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਡਰ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਜੋ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣ/ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਜਾਂ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਹਿਚਕਿਚਾਉਂਦੇ ਹਨ?
- ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੌਖਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ?
- ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਲਈ ਦੇਸਤਾਨਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ?

ਗਤੀਵਿਧੀ 5 :

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ । ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੱਤੇ ਆਪਣੇ ਰੰਗ, ਅਕਾਰ, ਖੁਸ਼ਬੂ, ਸਤਹ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੰਗ, ਮੋਟਾਈ, ਅਕਾਰ, ਕੋਨੇ, ਟੈਕਸਟ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ।

ਪੱਤੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ	ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਗੋਲ/ ਅੰਡਾਕਾਰ/ ਲੰਮਾ/ ਕੋਈ ਹੋਰ	ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ਬੂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ / ਨਾਂ	ਪੱਤੇ ਦੀ ਸਤਹ ਰੁੱਖਾਂ /ਪਲੇਨ ਨਹੀਂ/ਹਾਂ
ਯੋਨਡਮ	ਹਰਾ	ਅੰਡਕਾਰ/ਪੱਤੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਡਰਾਇੰਗ	ਨਹੀਂ	ਨਹੀਂ/ਹਾਂ

ਜੇ ਪੱਤੇ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਛਾਪ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਫੀਡਬੈਕ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ :

ਟੋਮਾ ਨੇ ਯੋਨਡਮ ਪੱਤੇ ਨੂੰ 'ਗੋਲ' ਦੱਸਿਆ ਯੋਨਡਮ। ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਇਹ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਗੋਲ ਅਤੇ ਅੰਡਕਾਰ ਪੱਤੇ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲ ਅਤੇ ਅੰਡਾਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ । ਹੋਰ ਪੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸਟਾਰ ਆਕਾਰ ,ਤਿਕੋਣੇਆਕਾਰ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵੀ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਪੱਤੇ ਵੱਡੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਦੂਸਰੇ ਛੋਟੇ ਹਨ। ਕੋਲੇ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਨੋਰੰਜਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲ, ਫਲ ਆਦਿ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਹੋਰ ਇਨਪੁੱਟ ਦੇਖ ਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਪੂਰਵ ਲੈਣੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਿਖਣੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਏ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰੁੱਪ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ।

ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਥਾਨਿਕ ਖੇਡ (ਐਮਐਨ ਕਤੀਕਾ)ਖੇਡੀ । ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚੱਕਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਥਾਜਾ ਨੇ ਗਿਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ,ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਤੇ ਅਖੀਰਲਾ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਖੇਡ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਚੱਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਸਿਰਫ ਮਿਲਾ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਚੱਕਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 'ਹਰਾ ਤਣਾ' ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹਰੇ ਤਣੇ ਨੂੰ ਛੋਹਣ ਲਈ ਦੌੜੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ । ਸੈਮ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਨੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਕੜ ਲਿਆ । ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਛੋਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਖੇਡ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ

ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡੀ । ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੁਵੰਗ ਕੁੱਟਟ(ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਵਾਢੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ)ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਗੀਤ ਗਾਏ । ਕੁੱਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮੇਟੈਲੋਨ ਕੁਕੀਲਨ(ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ)ਵਿੱਚ ਗਾਣੇ ਗਾਏ । ਸਕੂਲ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਸਭ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ । ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ । ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਹੀ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਰੀਖਣ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਜਿਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ) ।

ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ :

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ,ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ । ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਦੇ ਕੁੱਝ ਬਿੰਦੂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਨ ।

ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਚਰਚਾ:

- ਕਿਹੜੇ ਪੌਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ?
- ਕਿਹੜੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਤਣਾ ਸੰਘਣਾ ਸੀ ?
- ਕਿਹੜੇ ਪੌਦੇ ਦਾ ਤਣਾ ਪਤਲਾ ਸੀ ?
- ਰੁੱਖੀ ਅਤੇ ਪਲੇਨ ਬਾਹਰੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ?
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਤੇ ਸਤਹ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?
- ਤੁਸੀਂ ਤਣੇ ਦੇ ਮਲਕੇ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੇ ?
- ਤੁਸੀਂ ਤਣਾ ਅਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ?

ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ।

ਆਓ ਸੋਚੀਏ (ਵਿਚਾਰੀਏ):

- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ?
- ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ?
- ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਹੂਲਤ ਦੇਵੇਗਾ ?

ਗਰੁੱਪ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ (ਜੁਬਾਨੀ)

ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨਮੂਨਾ:

- ਮਾਨਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਫ਼ਤੀ(ਅਨਾਰ) ਅਤੇ ਹੇਨੂੰ (ਅੰਬ) ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ । ਕਾਫ਼ਤੀ ਦੇ ਲਾਲ ਫੁੱਲ ਸਨ। ਕੁਝ ਫੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਪੌਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਕਾਫ਼ਤੀ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਹੇਨੂੰ ਦੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਵੀ ਫਲ ਸਨ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਹੇਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਕੱਚਾ ਹੋਇਆ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਖਾਧਾ ।
 - ਚੈਂਬੀ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਆਮਲਾ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ,ਉਸ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਮਲਾ ਪੌਦੇ ਦੇ ਹਰੇ ਪੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਤਲੇ ਅਤੇ ਤੰਗ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪੌਦਾ ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਲੱਕੜ ਦੇ ਮੱਲਕੇ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਸਨ ਅਤੇ ਪਲੇਨ ਤਣਾ ਸੀ ।
 - ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ । ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਅਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ । ਉਸ ਨੇ ਗਰੁੱਪ 1 ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਨੋਟ ਕੀਤੇ । ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਕੁੱਝ ਤਿਤਲੀਆਂ, ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੂੜੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜੇ,ਕੁਝ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਬਰੈਂਡ ਦੇ ਅੱਧ-ਖਾਏ ਟੁਕੜੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ।
- ਸੈਮ ਨੇ ਕੁਝ ਰੱਦ ਕੀਤੇ /ਸੁੱਟੇ ਪਾਲੀਥੀਨ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ । ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਖਮ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ । ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ।

ਨੋਟ : ਇਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਸ਼ੁਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜੋ ਅਸਲ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ /ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਵੈਮਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ । ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਏ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ।

ਅਧਿਆਪਕੀ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ (ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਿੱਖਣ ਦੌਰਾਨ):

ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ/ ਸਿਰਫ ਲੰਮੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਦਕਿ ਗਰੁੱਪ ਦੋ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣਿਆ । ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ ਕਿ ਮਾਨਵੀ ਨੇ ਘਾਹ ਨੂੰ ਪੌਦੇ ਵਜੋਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ । ਉਸ ਨੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਤਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

- ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਘਣੇ ਅਤੇ ਪਤਲੇ ਤਣੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ । ਕਈ ਸਿਰਫ ਨਿਰੀਖਣ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ । ਗਰੁੱਪ ਦੋ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਗਰੁੱਪ ਚਾਰ ਵਿੱਚ ਚੌਬੀ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਣਾ ਪਤਲਾ ਸੰਘਣਾ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਧਾਗੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ । ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੋਟਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ ਪਰ ਧਾਗੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦੋਹਾਂ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਗੇ । ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਧਾਗੇ ਦੇ ਦੋ ਦੋਹਾਂ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ।
- ਸਿਰਫ ਮਿਲਾ ਅਤੇ ਗੁਣ ਸਖਤ/ ਨਰਮ ਅਤੇ ਰੁੱਖੇ /ਪਲੇਨ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ ।
- ਮਾਂਜ ਆਪਣੇ ਗੋਡੇ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੌੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵੀ ਨੇ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੌੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਗਰੁੱਪ ਦੋ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਨੋਟ: ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਹੁਨਰ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਰਵੱਈਆ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀਆਂ

ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

- ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਂ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁੱਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕਾਲਮ ਖ਼ਾਲੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
- ਕੁਝ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਾਨਵੀ, ਚੌਬੀ ਅਤੇ ਮੇਮੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚਾਹਵਾਨ ਦਰਸ਼ਕ ਸੀ ਤੇ ਸੈਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ।
- ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ।
- ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ।
- ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਪਲੇਨ/ ਰੁੱਖੇ ਅਤੇ ਸਖਤ/ ਨਰਮ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਲੇਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸਵੀਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਧਾਤੂ ਦੇ ਪੈਸਲ ਬਾਕਸ ਦੇ ਵਾਂਗ ਸਤਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਲੇਨ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਾਨਾਸ ਜਾਂ ਮੁਗਫਲੀ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਦੀ ਸਤਹ ਵਾਂਗ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਰੁੱਖਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ /ਨਰਮ, ਪਲੇਨ- ਰੁੱਖਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁੱਖ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਰਮ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਖਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

		ਛੂਤ ਦੱਸੇ ਦਿੱਤਾ ਪਦਾਰਥਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ		
ਪਦਾਰਥ	ਰਮ	ਸਖਤ	ਫਲੇਨ	ਰੁੱਖਾ
ਚਾਕ		0		0
ਡੈਕਸ				

ਕਿਤਾਬ				
ਸਪੰਜ	o			o
ਟਿਫਨ				

- ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਬੋਰਡ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।
- ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅੰਤਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਪਦਾਰਥ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ/ਨਰਮ ਅਤੇ ਰੁੱਖੇ/ ਪਲੇਨ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਈ ਕਿਹਾ।
- ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਲੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਤਣਾ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ, ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡਿਆਂ ਪੌਦੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦਗਾਰ ਹਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਸਵੈ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ (ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿੱਖਣ ਵਜੋਂ):

ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ। ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਬੱਚੇ (ਥਾਜਾ, ਮਾਨਵੀ, ਚੌਬੀ) ਨੇ ਨਰਮ/ ਸਖਤ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾ /ਪਲੇਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ। (ਸਵੈ ਸਿੱਖਿਆ)

ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕਠੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਚਿਕਿਤਸਕ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ(ਸਵੈ ਸਿੱਖਿਆ)। ਹੋਰ ਵਰਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਫਰਨੀਚਰ, ਟੇਕਰੀਆਂ, ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਆਦਿ।

ਨੋਟ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ ਸਿੱਖਿਆ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸਿੱਖਿਆ (ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿੱਖਿਆ ਵਜੋਂ) ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਹੌਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲੱਗਭਗ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪਛਾਨਣ ਲਈ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਗੁਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਪੈਂਦੇ ਉਗਾਉਣ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪੈਂਦੇ/ ਫੁੱਲ/ ਫਲ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਪਹੇਲੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ। ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ 10-12 ਦਿਨ ਲੱਗੇ। (ਪਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਗਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ)

ਪਾਠ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਂਕਣ :

ਪਾਠ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਯੋਜਨਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ/ਅਭਿਆਸ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ (ਨਿਰੀਖਣ, ਜੁਬਾਨੀ, ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਰਨਾ ਆਦਿ) ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ। (ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਯੋਜਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਪੇਪਰ, ਪੈਂਸਲ, ਟੈਸਟ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਰਵੇ ਦੌਰਾਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ) ਜਿਵੇਂ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦਿਨ ਲੱਗੇ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਲਿਕਲਈ ਨੇ ਇੱਕ ਗੁਰੁੱਪ ਨੂੰ ਪੈਂਦਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਧਨੀਆ, ਪੁਦੀਨਾ, ਗਾਜਰ ਤੇ ਹੋਰ ਪੈਂਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਕ ਸੀ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਘ ਕੇ ਪੈਂਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

(ਅ) ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਪੈਦੇ ਨੂੰ (ਆਪਣਾ ਮਨਪਸੰਦ) ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੈਦੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਤੇ ਫੁੱਲ, ਫਲ, ਤਣਾ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਪੰਜ ਵਾਕ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

(ੲ) ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਆਏ ਪੈਟਰਨ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਵਰਕ ਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪੱਤੇ ਛਾਪੇ ਅਤੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਪਲੇਨ ਵਜੋਂ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪਾਠ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ:

ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੌਗ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਅਲੱਗ ਪੇਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ:

ਮਾਨਵੀ :ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਤੋਂ ਪਛਾਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸੂਖਮ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਕੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਡਰਾਈਂਗ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਪੇਪਰ -ਪੈਨਸਿਲ ਕੰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੋਰਟ ਫੋਲਿਉ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

ਤੀਸਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸੇਮੇ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੋਰਟਫੋਲਿਉ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਗ ਬੁੱਕ ਵਰਤੀ। ਇੱਕ ਤਿਮਾਹੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਡਾਟਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਤਿੰਨ ਬਿੰਦੂ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ

ਨਾਂ ਮਾਨਵੀ

ਜਮਾਤ ਤੀਸਰੀ

ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ

ਕੱਦ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ

ਭਾਰ ਕਿੱਲੋ

ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ

ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦਿਨ

ਸਕੂਲ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ

ਵਿਸ਼ਾ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਧਰ :

ਪਹਿਲਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਦੂਸਰਾ ਪੱਧਰ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ

ਤੀਸਰਾ ਪੱਧਰ ਉਮਰ ਯੋਗ

ਨੋਟ: ਜਮਾਤ ਪੱਧਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰੈਡਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਇੱਕ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਦੋ, ਤੇ ਤੀਜੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ। ਉਪਰਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਤਿਮਾਹੀ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੀ।

ਮਾਨਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ- ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਮਾਨਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਸੁਕਤ ਨਿਰੀਖਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਛਾਂਟਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੂਖਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਹ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵੀ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਉਦਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਸਾਫ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਚੰਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ

ਚੰਬੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਹੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਡਰਾਇੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਸਿੱਖਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਗਤੀਵਿਧਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਲਗਾਵ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਉਹ ਮਿਡ -ਡੇ -ਮੀਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਨੈਕਚਰ ii

ਜੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਗੇਟਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਚਾਰ ਗੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਬਕਸਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ?

(ਅ) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵੱਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

